

RANNSÓKNIR Í VIÐSKIPTAFRÆÐI I

Ritstjórar

Gylfi Dalmann Aðalsteinsson, Runólfur Smári Steinþórsson
og Þórhallur Örn Guðlaugsson

HÁSKÓLAÚTGÁFAN
Reykjavík 2020

Fræðilegur ritstjóri: Kjartan Páll Sveinsson
Ritrynum er þakkað þeirra framlag

Bókin er gefin út með stuðningi
Viðskiptafræðideildar Háskóla Íslands

Rannsóknir í viðskiptafræði I
© höfundar

Kápuhönnun og umbrot: Helgi Hilmarsson
Prentun: Litlaprent
Leturgerð meginmáls: Minion Pro 11,5 / 15,4

Printed in Iceland
Háskólaútgáfan
Reykjavík 2020

Allt efni í þessu riti er verndað af ákvæðum höfundalaga. Ef ekki er til að dreifa samþykki höfunda og Háskólaútgáfunnar er sérhver eintakagerð og dreifing efnisins óheimil nema til komi lagaheimild eða heimild í samningi við Fjölís, samtök réttthafa höfundaréttar. Notkun sem brýtur í bága við lög eða samninga getur haft bóta- eða refsíabyrgð í för með sér.

U201926
ISBN: 978-9935-23-233-5

Efnisyfirlit

	Fylgt úr hlaði	7
1	ARNEY EINARSDÓTTIR OG KATRÍN ÓLAFSDÓTTIR Faglegur styrkur mannauðsstjórnunar á Íslandi og Norðurlöndum.....	9
2	ÁSTA DÍS ÓLADÓTTIR OG RAGNA KEMP HARALDSDÓTTIR „Íslendingar munu aldrei láta reka sig inn í torfkofann aftur“: Hagnýting þekkingarstjórnunar til virðisaukningar í sjávarútvegi.....	29
3	EDVALD MÖLLER OG BIRNA DRÖFN JÓNASDÓTTIR Verkefnastjórinn sem leiðtogi	51
4	ERLA S. KRISTJÁNSDÓTTIR, ÞÓRA H. CHRISTIANSEN OG ANNA BJÖRG ÞORVALDSDÓTTIR „Ég er þá allavega góð fyrirmynd“: Upplifun kvenstjórnenda á kröfum og ábyrgð sem fylgja stjórnenda- og foreldrahlut- verkinu	69
5	GUNNAR ÓSKARSSON OG EINAR ORRI SVANSSON Dreifing íslenskra kvikmynda erlendis: Hlutverk kvikmyndahátíða	85
6	GYLFI DALMANN AÐALSTEINSSON, KÁRI KRISTINSSON OG UNNUR VÉNÝ KRISTINSDÓTTIR Beta heima setið en af stað farið? Um breytt fyrirkomulag starfsmannasamtala	107
7	KARL FRÍÐRIKSSON Framtíðir – viðhorf til sviðsmyndagreiningar	125
8	LÁRA JÓHANNSDÓTTIR Viðskiptafræði og ólíkar tegundir rannsókna	149

RANNSÓKNIR Í VIÐSKIPTAFRÆÐI I

9	RUNÓLFUR SMÁRI STEINÞÓRSSON OG HARPA DÍS JÓNSDÓTTIR Vaxtarsamningar og klasatengt starf	173
10	SIGRÚN GUNNARSDÓTTIR Hvernig nýtist þjónandi forysta hjá sveitarfélögum?	197
11	SVALA GUÐMUNDSDÓTTIR OG BERGLIND INGADÓTTIR Upplifun maka íslenskra sendierindreka af eigin starfsframa	215
12	ÞÓRHALLUR ÖRN GUÐLAUGSSON Áhrif Costco á íslenskan matvörumarkað.....	233
13	ÞRÖSTUR OLAF SIGURJÓNSSON Samanburður á stjórnarháttum norrænna stjórna	257
14	ÖRN D. JÓNSSON OG RÖGNVALDUR J. SÆMUNDSSON Áskorun Porters: Jarðhiti sem útflutningsvara	275
	Um höfunda.....	295

Fylgt úr hlaði

Viðskiptafræði er fjölbreytt fræðigrein með margvísleg tengsl þvert á aðrar greinar félagsvísinda. Innan hennar er svo að finna margar undirgreinar eins og alþjóðaviðskipti, endurskoðun, fjármál, mannauðsstjórnun, markaðsfræði, nýsköpun, rekstrarhagfræði, reikningsskil, rekstrarstjórnun, stefnumótun, stjórnun, upplýsingatækni, verkefnastjórnun, þekkingarstjórnun og þjónustustjórnun. Dæmi um fræðigreinar sem tengjast viðskiptafræði eru aðferðafræði, ferðamálafræði, félagsfræði, hagfræði, lögfræði, sagnfræði, mannfræði, stjórn málafræði, stærðfræði, siðfræði, tölfræði, auk umhverfis- og auðlindafræði. Af þessu má sjá að viðskiptafræði er víðtæk fræðigrein sem hefur marga snertifleti við aðrar greinar og teygir anga sína í nær alla kima samfélagsins.

Bókinni *Rannsóknir í viðskiptafræði I* er ætlað að veita lesendum innsýn í þann fjölbreytta fræðaheim sem viðskiptafræðin er. Efni bókarinnar er viðamikil og er þar að finna 14 kafla með dæmum úr mörgum atvinnugreinum, s.s. sjávarútvegi, iðnaði, orku, smásölu, fjármálum og þjónustu. Einnig koma við sögu greinar sem tengjast opinberri stjórnsýslu, s.s. utanríkisþjónustu og starfsemi sveitarfélaga. Að bókinni kemur stór hópur höfunda eða alls 25. Margir þeirra eru kennarar við Viðskiptafræðideild Háskóla Íslands og hafa sinnt þar rannsóknum og kennslu í áramiðir. Allir hafa þeir öðlast töluverða reynslu úr atvinnulífinu með beinni aðkomu sinni að fyrirtækjarekstri, ráðgjöf til fyrirtækja og stofnana og setu í stjórnun fyrirtækja, stofnana og félagasamtaka.

Efni bókarinnar er bæði fræðilegt og hagnýtt enda er markmiðið að miðla þekkingu til fræðasamfélagsins og atvinnulífsins. Finna má efni sem á erindi við stjórnendur í atvinnulífinu og hjá hinu opinbera. Margt af því á einnig erindi til nemenda í viðskiptafræði og tengdum

greinum en allir kaflar bókarinnar byggjast á rannsóknum höfunda og gefa mynd af stöðu mála og þróun á hinum ýmsu sviðum fræðigreinarinnar. Bókin er því áhugaverð fyrir alla sem vilja afla sér frekari þekkingar á rannsóknum á sviðinu.

Útgáfa bókarinnar á sér nokkurn aðdraganda og hefur verið lengi í undirbúningi. Hugmyndin að henni hefur legið fyrir um nokkurt skeið þar sem áhugi hefur verið á því að gefa út rit sem gefur innsýn í hin mörgu og ólíku svið innan viðskiptafræði. Bókin er gefin út af Háskólaútgáfunni með stuðningi Viðskiptafræðideildar Háskóla Íslands. Ritstjórar þakka starfsfólki Háskólaútgáfunnar fyrir að taka vel í hugmyndina að þessari útgáfu og fyrir afar góða þjónustu við vinnslu bókarinnar. Fræðilegur ritstjóri bókarinnar, sem á vegum Háskólaútgáfunnar hefur haldið utan um ritrýni allra kafla, fær miklar þakkir og einnig allir þeir ónefndu einstaklingar sem hafa lagt hönd á plóginn við ritrýnina. Bestu þakkir fær einnig Viðskiptafræðideild Háskóla Íslands fyrir að vera bakhjarl verkefnisins.

Hér er um að ræða fyrstu bókina í ritröð um rannsóknir í viðskiptafræði en áform eru um frekari útgáfu á tveggja til þriggja ára fresti. Ritstjórar þessarar fyrstu útgáfu eru Gylfi Dalmann Aðalsteinsson dósent, Runólfur Smári Steinþórsson prófessor og Þórhallur Örn Guðlaugsson dósent.